

Юрченко С. В., старший викладач

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ЕЛЕМЕНТ РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Через оновлення організаційно-структурного та фінансового механізмів можливе швидке й ефективне оновлення ресурсного потенціалу аграрних підприємств, що знаходяться на території певної громади й в подальшому стануть не лише реципієнтами, але й бенефіціарами для своїх громад. Протягом останніх років у розвинених країнах світу усвідомлюється необхідність формування нової агропромислової політики, заснованої на поєднанні активної ролі держави та ринкових механізмів, а також пошуку найбільш ефективних інструментів та механізмів державного впливу на розвиток агропромислового комплексу.

Зупинимось наразі на проблемі зміни організаційно-структурної системи взаємодії аграрних підприємств. Вирішення цієї проблеми, на нашу думку, дозволить суттєво поліпшити ресурсне забезпечення аграрних підприємств, підвищити їх економічну ефективність, і як наслідок соціально-економічний стан тих територій, на яких вони розташовані. Зробити це можливо за умови популяризації та впровадження інноваційних форм організації аграрного виробництва як то: індустріальні парки, технологічні парки, технологічні платформи, технологічні майданчики тощо, на основі поєднання зусиль всіх впливових та зацікавлених сил певної сільської територіальної громади та представників виробничої і соціальної інфраструктури, які прямо або дотично мають відношення до розвитку сільських територій та аграрних підприємств (транспортно-логістичні, консультативно-аналітичні, навчально-наукові, техніко-технологічні тощо). Наразі однією з ефективних інноваційних форм реалізації державної політики сталого розвитку аграрного сектору економіки є застосування кластерного підходу, суттєвою перевагою якого перед традиційним секторальним підходом є його комплексність. Кластеризація дозволяє досягати цілей не лише у сфері формування та розвитку агропромислових кластерів, але й цілей інших видів державної політики - інвестиційної, інноваційної, соціальної, забезпечуючи досягнення найбільшого синергетичного ефекту у стимулюванні економічного зростання. При цьому зауважимо, що на відміну від загальноприйнятого визначення, коли під агропромисловим кластером розуміють «...мережу географічно локалізованих взаємопов'язаних агропромислових підприємств, обслуговуючих галузей та органів державного управління, що координують їхню діяльність, об'єднаних в єдину самоорганізовану виробничу систему, що формують замкнений виробничий ланцюг, у

рамках якого створюється додана вартість та кінцева агропромислова продукція». Ми ж розуміємо під дефініцією «агропромисловий кластер» систему взаємопов'язаних та взаємозалежних аграрних, переробних, обслуговуючих, науково-навчальних, управлінсько-дорадчих та інших підприємств, установ та організацій, які розміщені на певній території (область, район, територіальна громада) та функціонують з метою забезпечення сталого соціально-економічного розвитку цієї території й підвищення рівня життя її населення. При цьому справедливим є твердження дослідників й прихильників кластеризації економіки, що така форма організації соціально-виробничих відносин здатна забезпечити синергетичний ефект: коли спільні зусилля усіх учасників кластеру дають набагато кращих результат, аніж сума результатів, що отримані кожним підприємством чи організацією, якщо вони діють розрізнено. Також, вважаємо, що кластеризація має відбуватися шляхом як горизонтальної, так і вертикальної інтеграції з утворенням кластерних об'єднань різного рівня, що можна поділити за територіальною ознакою на кластер у межах територіальної громади – територіальний кластер; кластер у межах адміністративного району – районний кластер; кластер у межах адміністративної області – регіональний кластер; 2) за галузевою ознакою: агропромисловий кластер; промислових кластер; будівельний кластер тощо. З метою забезпечення рівних можливостей ефективної взаємодії всіх учасників кластеру не залежно від територіального рівня вони мають бути вертикально інтегровані в межах своєї галузевої приналежності. Таким чином агропромисловий кластер територіальної громади буде вписаний як підсистема в систему агропромислового кластеру регіону й матиме можливість у повній мірі взаємодіяти з обслуговуючими, управлінсько-дорадчими, інноваційними та іншими підприємствами, установами та організаціями.

На сьогодні переважна більшість українських кластерів перебувають на стадії становлення. Про незрілість більшості промислових кластерів в Україні свідчить також відсутність стійких міжрегіональних кластерних об'єднань та переважна концентрація промислових кластерів у межах окремих областей або районів. В Україні дотепер не сформовано загальнонаціональної стратегії розвитку кластерів, інтегрованої в інші види державної економічної політики. Відсутня нормативно-правова та інституційна база для реалізації кластерної моделі розвитку. Дотепер розроблені проекти нормативно-правових актів із формування засад державної політики у сфері кластеризації залишаються незатвердженими. Водночас, протягом останніх років кластеризація стає одним з пріоритетів регіональної економічної політики в Україні – створення та розвиток кластерів визнано одним з найважливіших напрямів у стратегіях розвитку багатьох регіонів.